



# LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770  
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

## LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

*Rīgā*

*2018. gada 26. septembrī*

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Jāņa Neimaņa (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 132/2018),

### **konstatēja:**

**1.** Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Augstskolu likuma 27. panta piektās daļās otro teikumu un 30. panta ceturtais daļas pirmo teikumu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 106. panta pirmajam teikumam.

**2.** Augstskolu likuma 27. panta piektās daļas otrais teikums noteic: “Darba līgumu ar akadēmiskajā amatā ievēlēto personu (profesoru, asociēto profesoru, docentu, lektoru, asistentu) slēdz rektors uz ievēlēšanas laiku – sešiem gadiem.”

Savukārt šā likuma 30. panta ceturtais daļas pirmais teikums paredz: “Asociēto profesoru saskaņā ar šā likuma 33. panta noteikumiem atklātā konkursā uz sešiem gadiem ievēlē attiecīgās nozares profesoru padome.”

**3.** Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.<sup>3</sup> panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

**4.** Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

**5.** Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam ar Latvijas Universitāti atbilstoši apstrīdētajām normām bija noslēgts darba līgums par asociētā profesora amata pienākumu pildīšanu uz sešiem gadiem. Jauna līguma slēgšana, pamatojoties uz kvalifikācijas prasību atbilstību un nozares profesoru padomes apstiprinošu balsojumu, esot jāveic katru reizi, kad izbeidzas iepriekšējā līguma termiņš. Ar Latvijas Universitātes Juridiskās zinātnes profesoru padomes lēmumu Pieteikuma iesniedzējs neesot atkārtoti ievēlēts par asociēto profesoru, tāpēc viņa darba tiesiskās attiecības esot izbeigušās. Šāda terminēta nodarbinātība apstākļos, kad Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības veic darbu ar pastāvīgu un ilgstošu raksturu, pārkāpjot viņam Satversmes 91. panta pirmajā teikumā un 106. panta pirmajā teikumā nostiprinātās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.<sup>2</sup> pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.<sup>2</sup> panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētās normas imperatīvi noteic, ka augstskola darba līgumu ar akadēmiskajā amatā ievēlēto personu slēdz uz sešiem gadiem. Pieteikumā ir sniegts pamatojums tam, ka Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.<sup>2</sup> panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka, ka, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no dienas, kad Pieteikuma iesniedzējam beigušās darba tiesiskās attiecības ar Latvijas Universitāti. Proti, kad beidzies atbilstoši apstrīdētajām normām noslēgtā darba līguma sešu gadu termiņš par asociētā profesora amata pienākumu pildīšanu. Tas ir, no 2018. gada 30. jūnija. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2018. gada 27. augustā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.<sup>2</sup> panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdēto normu neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam.

Pamatojot pamattiesību ierobežojuma neatbilstību šā panta pirmajam teikumam, pieteikumā jānorāda: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētās normas paredz atšķirīgu attieksmi; 3) vai

atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sal. ar Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*). Savukārt, lai noteiktu, vai un kuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast šīs grupas vienojošo pazīmi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra spriedumu lietā Nr. 2014-03-01 18. punktu*). Satversmes tiesa ir atzinusi, ka viena kopīga pazīme pati par sevi ne vienmēr var kalpot par pietiekamu argumentu, lai konstatētu, ka divas personu grupas atrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 17.2. punktu*). Ja nav iespējams konstatēt personas (personu grupas), kas atrastos vienādos un salīdzināmos apstākļos, tiesvedība Satversmes tiesā nav iespējama (*sal. ar Satversmes tiesas 2017. gada 6. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-10-01 16. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētās normas nepamatoti pieļauj atšķirīgu attieksmi tāpēc, ka ar citiem izglītības profesiju darbiniekiem darba tiesiskās attiecības netiek terminētas, tostarp darba tiesisko attiecību termiņš netiek ierobežots vispārizglītojošo skolu skolotājiem un pirmsskolas skolu skolotājiem. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums, kāpēc Pieteikuma iesniedzējs atrastos vienādos un salīdzināmos apstākļos ar minētajās profesijās nodarbinātajiem.

Līdz ar to prasījums atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 91. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

**8.** Pieteikumā ir norādīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 106. panta pirmajam teikumam. Pieteikumiem ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai.

Prasījums atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 106. panta pirmajam teikumam atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.<sup>2</sup> pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

**nolēma:**

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Augstskolu likuma 27. panta piektās daļas otrā teikuma un 30. panta ceturtnās daļas pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. panta pirmajam teikumam” pēc Jāņa Neimaņa pieteikuma (pieteikums Nr. 132/2018).

2. Atteikties ierosināt Satversmes tiesā lietu par Augstskolu likuma 27. panta piektās daļas otrā teikuma un 30. panta ceturtnās daļas pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

3. Atzīt, ka nav nepieciešams uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – iesniegt atbildes rakstu, jo 2018. gada 3. augustā ir ierosināta lieta Nr. 2018-15-01 “Par Augstskolu likuma 27. panta piektās daļas un 30. panta ceturtnās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. panta pirmajam teikumam” un Saeima jau ir uzaicināta līdz 2018. gada 3. oktobrim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele